

BIBLIOGRAFIA

Christian CAMPS, *Perpignan d'hier à aujourd'hui*, Éditions de la Tour Gile, 2002, 864 p., cartoné, 16x22,8.

El nostre consoci Cristià Camps, de la Universitat de Montpeller III, acaba de publicar a les Éditions de la Tour Gile, una editorial del nord de Lió, un nou llibre sobre Perpinyà. Després de *Les noms de rues de la commune de Perpignan* (1974) i *Perpignan pas à pas*, Horvath (1983, reeditat el 1993), ens presenta un volum important de 864 pàgines dedicat a la microtoponímia urbana de Perpinyà, amb els seus canvis lligats a la història política i social de la vila. És una obra de divulgació, redactada en francès, en la qual Cristià Camps vol, com ho diu a la llarga introducció (pp.1-49), « reconstituir la vila vella amb les seves denominacions inicials, explicar la raó que va poder impulsar els consellers municipals a batejar tal o tal carrer amb el nom que porta...(p.9) » i ajudar el lector a « imaginar i recrear un passat ric i pròsper. » (p.48) Per raons de comoditat i d'espai, el marc del treball ha estat limitat al « Perpinyà històric » (p.48) és a dir, als barris de Sant Jaume, Sant Joan, la Real, Sant Mateu, el « Faubourg Notre-Dame » així com els barris de la «Gare» ; s'hi afegeixen les principals vies de la perifèria com Sant Aciscle, Sant Galdric, el Molí de Vent, la Porta d'Espanya i Catalunya, el Vernet i Castell Rosselló. La part reservada al centre històric és més extensa (pp.51-635) que la de la perifèria (pp.637-731). L'enumeració dels microtopònims amb llurs explicacions històriques i datacions segueix l'ordre alfabètic. La riquesa de la bibliografia (pp.833-835) i l'índex complet de noms fan molt còmodes el maneig i l'aprofundiment de les informacions. Però el que caracteritza més aquest llibre és la profusió de la iconografia (plànols, vistes aèries, postals i fotografies de carrers, avingudes, places...) que testimonia l'evolució de la vila com si fos un ésser viu que es va remodelant d'ençà d'anys i segles. Les fotografies o postals insisteixen sobretot en la renovació de la vila, entre el final dels segles XIX i XX, i subratllen la gran onada urbanística de mig segle enrere. Ara bé, al valor històric i documental que ningú no deixarà de remarcar, n'hi afegiré un d'emocional, el que pot experimentar un perpinyanès que hagi nascut i viscut a la vila. He recorregut amb gran plaer tot el que escriu Cristià Camps sobre el meu barri, el que Albert Saisset (*Un Tal*) situava « dal Fabourt (= Faubourg Notre-Dame) a la Papiniera (=la Pépinière) » (in *Proubem da riou-ra !*, 1889, p.8). He vist, com en un film, la casa on vaig néixer a la plaça Magenta (pp.502-3, 508-510) actualment plaça de la Résistance (des de 1944), al costat de la drogueria Sanson, que fa cantonada amb la rue de la Tet (rue Jean Payrà, des de 1937, pp.430-432, però per mi sempre fou el carrer de la Tet), i davant de la ferreteria Vergès i de les Nouvelles Galeries (avui Galeries Lafayette); ara, aquesta casa ha esdevingut el « Médiator » (1993), una sala de creació musical per als joves. El « Café de la Paix » (pp.499, 502, 503, 506-507) ha desaparegut i la plaça ha estat remodelada. Mirant vistes il·lustratives de la « rue de l'École » (p. 229), la que menava a la meua primera escola, la « du Marché aux Bestiaux », a tocar de « l'Abattoir » (p.407, 417) on hi havia una font a la qual anava a buscar aigua fresca cada dia, i moltes més fotografies i comentaris, he sentit una mena de nostàlgia, d'enyorança dels meus primers passos per uns carrers on vaig assistir a les acaballes de l'era del cavall (carros i diligències), amb les darreres corregudes que feien fer els maquinys al carrer de « l'École », o de « l'Abattoir », o sobre la plaça « Magenta » mateixa. Tot això ja és passat; agraïxo a Cristià Camps de mantenir ben viu el record d'èpoques més o menys llunyanes, sovint oblidades, per mitjà d'aquesta publicació de microtoponímia ciutadana il·lustrada.

Jordi J. Costa Costa

Marc MARTÍNEZ AROCA, *Aproximació a la toponímia de Nonasp*. Amics de Nonasp, 2001. 51 p. + mapes.

A la introducció, l'autor explica que només s'ha pogut servir d'informació oral, sense accés a documents ni parroquials ni municipals, tots cremats si no en una guerra, en la de després. El treball és precedit per una informació esquemàtica, però útil, sobre el clima, la demografia, el castell, l'església i una mica d'història. És presentat a partir dels noms genèrics distribuïts en tres apartats principals: poblament, orografia i paratge, i hidrografia, i un de residual de topònims no estudiats. Dóna la definició de cada genèric, generalment servint-se del DIEC, del DCVB i de l'*Onomasticon*, i també, en alguns casos, ofereix l'etimologia aportada per aquests dos últims diccionaris, cosa que confereix al text un to gentilment elemental. Dintre de l'espai dedicat a cada genèric anota les expressions que li serveixen de part específica, sense entrar en comentaris a l'entorn d'aquesta part específica, la importància substancial de la qual queda menystinguda. Al final, hi ha la llista completa de topònims rurals, cada un acompanyat d'una transcripció fonètica simplificada. No hi és tractada l'antroponímia. Hi ha unes quantes fotografies de sectors del terme amb noms superposats al lloc que els correspon. És realment una *Aproximació*, tal com manifesta el títol, amb un text ben estructurat, amb un llenguatge correctíssim i una edició que fa honor a la manera de treballar de Gràfiques del Matarranya, de Calaceit.

La part meridional de la nostra Franja de Ponent es mostra inquieta a l'entorn dels noms de lloc, a partir del recull de Pena-roja, de Desidèri Lombarte. No fa gaire que ha estat publicat el recull de Vall-de-roures i s'està treballant en el de Mont-roig de Tastavins. És, doncs, també benvinguda aquesta *Aproximació* del terme municipal de Nonasp.

R.A.

Vicenç CARBONELL i VIRELLA, Alfred CASTELLS i URGELLÈS, i Josep Maria SABATER i NAVARRO: *El Molí de Vent. L'Aragai. La Collada-Els Sis Camins*. "Els carrers de Vilanova i la Geltrú, 6". Ajuntament de Vilanova i la Geltrú, 2002, 118 pàgs.

Aquesta obra està dedicada als barris que constitueixen l'expansió d'aquella ciutat per la banda de ponent i que s'han anat formant en els darrers anys sobre el traçat dels antics camins, engolint, de vegades, les edificacions existents. Després d'un pròleg fet per l'alcalde de Vilanova i la Geltrú i d'una introducció feta pels autors, la part principal de l'obra (unes 90 pàgines) conté tres amplis capítols dedicats a cadascun dels barris que consten en el títol, cada capítol s'inicia amb un plànol i una breu notícia històrica de l'evolució del barri de què tracta, les partides que el componen i llurs límits, els noms de lloc anteriors si són coneguts, els camins o carrerades que hi passaven, els torrents, les edificacions remarcables, etc. A continuació i carrer per carrer els autors comenten el nom de la persona, animal, cosa o fet que es pretén recordar o commemorar amb la dedicació del carrer i n'exposen dades històriques, biogràfiques, populars, descriptives, etc., segons els casos. Alguns articles de carrers han estat redactats per d'altres col·laboradors, el nom dels quals queda degudament reflectit a la pàgina dels crèdits on també consten els noms dels autors de les fotografies i dels plànols que il·lustren l'obra. Tanquen el llibre les informacions complementàries (notes, bibliografia, hemeroteca, documentació i cartografia) i dos índexs (un índex alfabètic de tots els noms dels carrers amb la indicació de quins noms són els actualment oficials i quins no ho són i un índex general de l'obra).

A.R.

Albert MANENT: *Masos, llogarrets i cases de l'Albiol al segle XX* "Butlletí del Centre d'Estudis Alcoverencs", juliol-setembre, 2002, ps. 1-34.

L'autor, basant-se sobretot en la història oral, ha pogut aplegar el record viu d'uns cinquanta masos, dos llogarrets (*Bonretorn i la Ràpita*) i unes 25 cases del poble. Hi assenyalava els darrers estadants, amb noms i cognoms, on anaren a viure (generalment a la Selva o a Alcover) i detalla algun aspecte essencial del mas, o de la casa, sovint el propietari i l'estat en què es troba: ruïnes, igual que al segle XIX, reconstruït. L'enorme despoblació d'aquest municipi de l'Albiol, presidit per un castell, del qual només resta una torre, s'ha frenat darrerament gràcies a les segones residències i al fet que alguns habitants hi han tornat i d'altres s'hi han fet alguna casa, procurant mantenir l'estil de pedra vista, que conserva quasi tot el poble.

R.

Carles BADIA I MORET: *Sindicat Agrícola i Cooperatiu de l'Ametlla del Vallès (1936-1938)*. Ajuntament de l'Ametlla del Vallès, 2002.

Aquesta obra té un gran interès històric perquè s'han conservat tots els papers que fan referència a la creació d'una entitat agrícola en plena guerra civil on consten el productes que subministrava, l'explotació de les finques col·lectivitzades, l'arrabassament de boscos, els preus dels jornals, etc.

Des del punt de vista onomàstic hem de destacar que hi figuren els directius i el personal del Sindicat i a la llista, sovint amb els motius, dels 160 associats, en llur majoria habitants de masies que han desaparegut o ara són segones residències. Cal felicitar l'autor perquè ha sabut fer un treball tan acurat i que té un interès multidisciplinari.

A.M.

Publicat amb la col·laboració de la
Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura
Direcció General de Política Lingüística